

Leto XIII.

Številka 8.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik :

DR. MAKSO PIRC.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1897.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Vlad. Pappafava</i> : O mejah beležniške dejavnosti	225
2. <i>Dr. F—tr.</i> : Ali se diurnum more eksekvovati?	232
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
<i>a)</i> Nezakonski otrok ima pravico zahtevati od svojih roditeljev preživljanje, izrejo in preskrbljenje, primerno njih premoženju. (§ 160. obč. drž. zak.)	233
<i>b)</i> Cerkveni oskrbnik ali predstojnik, ne pa kooperator se sme tožiti zaradi dozdevnega neopravičenega oddanja cerkvenega stola, pa ne zavolj motenja posesti dosedanjega posestnika cerkvenega stola, ampak v rednem pravnem postopanju zavolj kršenja pogodbe	241
<i>c)</i> Listina, katera ne zadržuje posebnega pravnega naslova, ne stvarja polnega dokaza o dotični v njej izraženi obveznosti (min. odredba od 7. novembra 1855, št. 9671)	243
Kazensko pravo:	
<i>a)</i> Pojem vednosti (znanja) po §-u 23. zak. o obrani obrtnih znamenj je identičen s pojmom hudobnega naklepa po §-u 1. k. z.	246
<i>b)</i> § 157. k. z. je uporabljen tudi tedaj, ko je dokazano, da ni noben obtoženeec težko telesno poškodovanje prizadel, da je pa s svojim sodelovanjem počenjanje nasprotnikov poškodovančevih objektivno podpiral	249
<i>c)</i> Zasebnemu tožitelju, ki svojo pravdo sam vodi, ne gre povračilo stroškov za iskanje pravice	251
4. Književna poročila	252
5. Razne vesti	253
6. Pregled pravosodstva	255

O mejah beležniške dejavnosti.

Studija odvetnika dra. Vlad. Pappafave.

Jedno važno vprašanje, za katero ne vemo, da bi je že pretresal kateri pisatelj, je vprašanje, ali je in v koliko je beležnik kompetenten, da sestavlja listine na ladjah, pripadajočih njegove državi, katere se pa ne bi nahajale v teritorijalnih vodah, ki spadajo v jurisdikcionalno področje dotičnega beležnika, ampak na odprtem morji, ali v teritorijalnih vodah druge države.

Z ozirom na načelo, da se trgovske ladje ne hajo smatrati kot del državnega teritorija one zemlje, katere zastavo nosijo, kadar se nahajajo v teritorijalnih vodah druge države in da so v tem slučaju podvržene jurisdikciji vladarja take države, mora se absolutno izključiti, da je beležnik kompetenten sestavljati spise na trgovskih ladjah njegove države, katere se nahajajo v teritorijalnih vodah druge države, ker ne pripadajo te ladje brez vsakega dvoma, dokler plovejo v teh vodah, njegovemu jurisdikcionalnemu področju. Ne more se pa isto trditi o trgovskih ladjah na odprtem morji, in o vojnih ladjah, katere plovejo bodisi na odprtem morji, bodisi v teritorijalnih vodah druge države. Le-te treba smatrati kot podaljšanje teritorija one države, h kateri pripadajo.

Avstrijske ladje, bodisi trgovske, bodisi vojne, katere se nahajajo na odprtem morji, in vojne, katere plovejo v teritorijalnih vodah druge države, imajo se toraj smatrati kot del državnega teritorija avstrijskega.

Toraj bi moralo po tem, ako stvarjajo del avstrijskega teritorija, slediti, da se na njih morejo sestavljati beležniške listine, ker je ves avstrijski teritorij razdeljen na področja podvržena jurisdikciji stalnega beležniškega posla in ker noben zakon ne izključuje katerega koli dela avstrijskega zemljišča od blagoslova beležniške ustanove.

Da je dopustna mogočnost sestavljati beležniške spise na takih ladjah treba sklepati tudi iz tega, ako se upošteva, da za gotove posle avstrijski zakon zahteva beležniško formo listine, zapreivši njeno ničnost, vsled česar bi se, ako se na avstrijskih ladjah, bodisi trgovskih, bodisi vojnih, katere so na odprtem morji, ali na vojnih, katere se nahajajo v teritorijalnih vodah druge države, ne bi mogli sestavljati od strani avstrijskega beležnika beležniški spisi, prišlo do zaključka, da je vendar nekaj delov avstrijskega teritorija, v katerih zakon beležnikom ne dopušča sestavljati beležniške spise, med tem ko isti zakon na drugi strani zahteva od strank, da sestavljajo svoje listine v beležniški formi.

Razven tega bi v sličnem slučaju država, katera vendar hoče vršiti svojo suverenostno in svojo teritorijalno jurisdikcijo na trgovskih in na vojnih ladjah, katere plovejo pod njeno zastavo na odprtem morji, kakor tudi na vojnih ladjah, katere se nahajajo v teritorijalnih vodah druge države, razven tega bi pravimo, v tem slučaju država krivično jemala jednomu delu svojih državljanov pravico da se okoristijo oblike javne listine in bi jim odvzela možnost, da uživajo blagoslov jedne izmed najvažnejših javnih institucij, kakor je brez dvoma beležništvo.

Tako bi se na primer dogodilo, da bi kak avstrijski državljani, kateri bi na avstrijski vojni ladji težko obolel v inostranski luki in bi zaželel, sestaviti svojo poslednjo voljo v javni beležniški formi, ne da bi mogel priti na kopno, ne mogel tega storiti na noben način, ker niti beležnik onega kraja, v katerega vodah se nahaja vojna ladja avstrijska, niti kateri drugi funkcionar take tuje države, ne bi bil kompetenten, da sestavi tak spis na vojni ladji avstrijski, in bi vsled tega, ako bi na trgovskih in vojnih ladjah avstrijskih na odprtem morji in na vojnih ladjah v teritorijalnih vodah tuje države avstrijski beležnik ne mogel sestavljati beležniških spisov, dotični oporočnik ostal brez vsacega vzroka oropan pravice, katero ima vsak avstrijski državljani, da se namreč okorišča beležniškega urada, in to ako bi se mu tudi posrečilo, da k sebi pozove na vojno ladjo po vrsti vse beležnike, kolikor jih ima Avstrija.

Na drugi strani bi se dalo težko opravičiti, zakaj bi bila na odprtem morju in sploh na avstrijskih ladjah, dokler iste

obdrže svoj značaj avstrijske teritorialnosti in so podvržene avstrijski jurisdikciji, ustavljena kompetenca vsakega in magari katerega koli beležnika ter možnost sestavljati beležniške spise. In to tem bolj, ker se tudi določitev delokroga in kompetence avstrijskih sodišč ustanavlja po istih načelih, po katerih se tudi ustanavlja za beležniške urade. In v pogledu sodne jurisdikcije je ves avstrijski teritorij razdeljen na več področij in vsakemu pojedinemu sodišču je določeno področje odkazano, v katerem je ono jedino kompetentno, da izvršuje svojo jurisdikcijo. Akoravno se v nobenem sodnem okraju ne smatra ta ali ona ladja, kakor del tega okraja, spadajo vendar sodno postopanje in razsoja o kaznivih dejanjih, katera so se zgodila na kaki avstrijski vojni ali trgovski ladji, nahajajoči se na širokem morji ali na avstrijski vojni ladji, plovečej v teritorialnih vodah tuje države, brez vsacega dvoma izključljivo pod kompetenco avstrijskih sodišč in more samo od slučaja do slučaja nastati vprašanje, katero je od raznih sodišč kompetentno, da razsoja v določenem slučaju.

Istotako je pogodbeno sodišče, ako se morajo izpolniti pogoji kake pogodbe na kaki avstrijski trgovski ali vojni ladji, nahajajoči se na visokem morji ali na kaki vojni ladji, nahajajoči se v teritorialnih vodah tuje države jedno od raznih avstrijskih sodišč, kar se ima razreševati od slučaja do slučaja.

Po jednoličnosti razlogov mora se toraj tudi beležniška kompetenca, katera je slična kompetenci sodišč, in katere delokrog je teritorialno, na isti način omejen kakor one druge, raztegniti na avstrijske trgovske in vojne ladje, katere se nahajajo v teritorialnih vodah kake tuje države.

Temu se toraj umevno ne more vgovarjati.

Ker pa avstrijski beležniki niso kompetentni, da sestavljajo beležniške spise, na katerem koli avstrijskem teritoriju, ampak samo v mejah svojega področja, mora se sedaj določiti, kateri beležnik naj se smatra kompetentnim po pojedinem slučaju, da sestavi beležniški spis na določeni avstrijski trgovski ali vojni ladji, nahajajoči se na visokem morji ali na avstrijski vojni ladji, katera plove v teritorialnih vodah tuje države? Ker ima beležnik oblast, da izvršuje svoj urad samo v mejah svojega področja, smatrati se mora toraj kompetentnim za sestavljanje

beležniških listin na kakih ladjah onega beležnika, v čegar področje bodo pripadale po nedvomi konstatacije one ladije.

Ako imamo pred očmi to najvišje načelo, more se po mojem mnenju pripustiti samo dvoje mnenj ter smatrati kompetentnim : 1. ali onega beležnika, iz katerega področja (to je iz avstrijskih voda) je avstrijska ladija odplula, ko je iz svoje države plula v svet, in to dotlej, dokler ne bode dospela v kateri drugi kraj teritorialnih voda avstrijske države, 2. onega beležnika, v čegar področji je vvrščena luka, kateri spada in kjer je vpisana odnosna avstrijska ladija.

Prvo mnenje dalo bi se opravičiti in podkrepiti s sledečimi razlogi:

Ladja, katera zapušča državo, kateri pripada in katere zastavo nosi, smatrati se mora kakor odločeni del domovinskega zemljišča, kakor odlomek, kakor nadaljevanje teritorija dotične države. Ako je ladja vojna, ostane tak del naj si bodi kjer koli; ako je ladja trgovinska, obdrži to svoje svojstvo vsaj dokler je na visokem morji. Toraj ako vse ladje, (izvzemši tuje vojne ladje), katere se nahajajo v teritorialnih vodah kakega avstrijskega beležnika, spadajo pod njegovo jurisdikcijo, to je pripadajo avstrijskemu teritoriju, kateri ustanavlja njegovo področje, je on kompetenten, da na njih sestavlja beležniške listine; in ako se avstrijske ladje, katere odplujejo iz teritorialnih voda svoje države, smatrajo kot deli, kot odlomki, kot nadaljevanje avstrijskega teritorija, kateri so se odrgali od njega, naravno je, da se morajo te ladije smatrati kot deli, kot odlomki, kot nadaljevanje onega dela avstrijskega teritorija, kateremu so podvržene teritorialne vode, iz katerih so omenjene ladje odplule in vsled tega onega beležniškega področja, kateremu pripadajo teritorialne vode, o katerih je govor.

Ako se morajo toraj te ladije res smatrati kot deli onega dela avstrijskega teritorija, kateri tvori področje onega beležnika, iz katerega teritorialnih voda so one odplule od avstrijskega zemljišča, izhaja logično, da je kompetenten na njih sklepati beležniške listine oni isti beležnik, dokler bodo te ladije, ako so trgovske, plule po visokem morji, ali ako so vojne, po visokem morji ali ležale v teritorialnih vodah tuje države.

Posledica tega načela bila bi ta, da ostane omenjena izključna kompetenca beležnika, iz katerih teritorijalnih voda je odplula ladija, da se odstrani od avstrijskega zemljišča, vedno v veljavi, dokler se ta ladija ne povrne v teritorijalne avstrijske vode, spadajoče v drugo beležniško področje, ker bi v tem slučaju prenehala njegova kompetenca in prišla v krepost kompetenca onega beležnika, v katerega področja teritorijalne vode bi ladija prijadrala.

Za utemeljevanje drugega mnenja dali bi se navesti sledeči razlogi:

Vsaka avstrijska ladija pripadati mora gotovi avstrijski luki in mora biti vpisana v registre pristanskega oblastva.

Odmerjenje njene plovstvene zmožnosti, njene brodarstvene dopustnice in večji del njenih ladjiskih pisem, s katerimi se legitimira, izhajati mora od pristanskega oblastva one luke, kateri ladja pripada. Vsaka lastninska prememba in vsaka prememba njene razdelitve zabeležiti se mora v registre pristranskega oblastva, v katere je ladja vpisana. Ker ladja pripada avstrijski luki, ima vsled tega pravico, da razvija avstrijsko zastavo, katera jo stavlja pod jurisdikcijo in jej jamči zaščit avstrijske države, in samo po njej smatra se kakor del avstrijskega teritorija. Ako ima toraj kaka ladija pravico, da razvija avstrijsko zastavo in da se pod to zastavo smatra kakor del avstrijskega teritorija samo vsled tega, ker pripada kaki avstrijski luki, mora se naravno sklepati, da pripada tej luki, naj se nahaja kjer koli in da jo je treba smatrati, kakor ploveči del avstrijskega teritorija kakor pripadajoča tej luki, vsled česar se mora kompetentnim smatrati, da na njej sestavlja beležniške listine oni beležnik, v katerega področji se nahaja dotična luka.

Ako ravno se obe ti mnenji naslanjata na juridično fikcijo, kakor je ona o teritorijalnosti ladje, bi se mi vendar izjavili za drugo mnenje, ne samo radi tega, ker se nam zdi pozitivnejše, ampak tudi za to, ker je v njem razvideti gotovo določnejše pravilo za razdeljevanje kompetence posameznih beležnikov v posameznih slučajih. In res, ako se držimo drugega menenja, zadostuje ustanoviti, kateri luki ladja pripada in takoj je jasno, kateri beležnik ima se smatrati kompetentnim. Ako bi se nasprotno sprejelo drugo menenje, bilo bi jako težko odločevati, kateremu

beležniku pripada v posameznih slučajih kompetenca, ker ni samo odločujoči moment za razdelitev kompetence sam po sebi nastalen in podvržen premembam, nego je ta nestalnost in to menjavanje pomnoženo vsled tega, ker se more ladja, dokler pluje, posebno ako potouje ob obali, premenjena nahajati na visokem morji (daleč od obali) in v teritorialnih vodah raznih beležniških področij.

Avstrijska ladja, katera pripada kaki luki, spadajoči v gotovo beležniško področje, krene na svoje, mesto imajoč na sebi beležnika tega področja. Ta ladja odpluje v široko morje ali, ploveč naravnost na določeno luko, preplovi v istini nekoliko daljave širokega morja ali preide na nekih mestih preko teritorialnega morja kake druge tuje države.

Sedaj se vpraša: je-li beležnik, kateri potuje na tej ladiji kompetenten, da sestavlja beležniške listine in v obče, da izvršuje svoj urad v onem času, ko ladja pluje preko teritorialnih voda avstrijskih, spadajočih v področja drugih beležnikov ali preko teritorialnih voda druge države, ter imajo-li beležniške listine, sestavljene deloma na tem prelazku, zakonito krepost?

Držeč se strogo načela, da beležnik ne more izvrševati naloge svojega urada v področju drugega beležnika, niti na tujem ozemlju, moralo bi se to vprašanje zanikati. Ali, ako se ozira na to, da je navzočnost ladje v takih vodah povsem transitornega značaja, tako, da se ne more niti reči, da tvarja niti začasno del teritorija, skozi katerega vodo prehaja in iz katerega se namerava odstraniti takoj, ko je v nje stopila, ako se ozira na to, da beležnik prične s sestavljanjem beležniške listine na teritoriju, kateri sestavlja del njegovega področja in ako svoj posel nadaljuje v začasnem svojem prelazku preko teritorialnih voda drugega področja in toraj ne namerava poseči v delokrog tuje kompetence; ako se ozira na to, da se razum protivi mišljenju, da bi mogla biti neveljavnost beležniške listine, sestavljene povsem redno od beležnika na ozemlju, spadajočem v njegovo področje, ustvarjena jedino radi okolnosti, ker je beležnik, ko je listino sestavljal, šel skozi teritorialne vode drugega področja, ne samo, da bi se niti v njem ne ustavil, ampak da niti ni imel namere, da bi se v njem ustavil; in ako se konečno pomisli, da se v dvomljivih vprašanjih vedno treba

držati praktičnega in naravnega mnenja, smo bolj naklonjeni, da rešimo vprašanje v potrdilnem smislu. Ako bi se hoteli s tem vprašanjem nadalje pečati, mogli bi je na drobneje razviti, česar pa ne storimo, ker bi to seglo preveč preko mej te kratke študije.

Ni treba omenjati, da bi po propisih §-a 68. avstrijskega beležniškega reda, beležnik moral označiti ladjo, na kateri se je listina sestavila, kakor tudi ime morja ali luke, v katerih se je ladja nahajala, ko se je dotična listina sestavljala.

Ista načela, katera smo navajali doslej, morajo se po analogiji uporabljati na velike reke, katere so se proglasile mejnarodne in na one, pri katerih je struga razdeljena med raznimi obmejnimi državami. Kar se tiče rek in jezer, spadajočih k avstrijskemu ozemlju, kompetenten je sestavljati listine na ladjah, katere tam plovejo, oni beležnik, v katerega področje spada dotično jezero ali reka, kjer se brod nahaja.

Tudi na železniških vlakih in na družih prevoznih napravah po kopnem morejo se sestavljati beležniške listine.

Ako so taki vlaki ali prevozna sredstva ustavljena, jasno je, da je tedaj kompetenten izvrševati svoj urad v njih oni beležnik, v čegar področji so se ustavili, ako se pa nasprotno premikajo, je kompetenten sestavljati na njih beležniške listine vsak pojedini beležnik, skozi katerega področje vozijo, in to dotlej, dokler se nahajajo na ozemlju njegovega področja. Kadar bi med sestavljanjem listine vlaki ali druge prevozne naprave vozili se skozi več krajev njegovega področja, zavezan je beležnik to v listini omeniti in mora osobito označiti kraj, v katerem se je listina začela sestavljati in v katerem se je dovršila.

Drugo jednako zanimivo vprašanje in o kojem isto tako ne vem, da bi je bil dosedaj kdo pretresaval, je vprašanje o beležniški kompetenci v zračnem prostoru.

Take kompetence bi se morale radi istih razlogov, katere smo preje navedli, urediti po mejnarodnih načelih o teritorialnosti in izvanteritorialnosti.

Po znanem juridičnem načelu, katerega se je v obče osvojilo mednarodno in državljansko pravo: „Qui dominus est soli, dominus est coeli et inferorum“, pripada ves zračni prostor nad gotovim prostorom k temu prostoru.

In prav na osnovi tega načela ima lastnik kakega zemljišča pravico, da na njem sezida stavbo, kolikor ga je volja visoko.

Radi tega se mora pred vsem kot gotovo smatrati, da ves vzdušni prostor, kateri se nahaja nad državnim teritorijem, pripada državi in da jej poleg tega pripada tudi vzdušni prostor, kateri se nahaja nad njenimi vodami, med tem, ko vzdušni prostor, kateri se nahaja nad prostim morjem ne pripada nobeni državi, ampak je svoboden in vsem skupen.

Ali se diurnum more eksekvovati?

Zakon od 21. aprila 1882, št. 123. drž. zak. govori samo o vojaških osebah, uradnikih in služabnikih, nameščenih v službi dvora, države, dežele, okraja, občine, javnega zaklada ter o dušnih pastirjih. Če te osebe dobivajo diurnum (razven plače ali pokojnine), se le-ta po §-u 3. ne sme eksekvovati (in sploh, računa del, ki se ima podvreči eksekuciji, ne jemati v pošttev).

Zakon od 26. maja 1888, št. 75. drž. zak. — po svojem napisu — govori samo o eksekuciji na plače (prejemke) onih, ki so stalno (trajno) nameščeni v privatni službi itd.

Diurnisti z ene strani niso uradniki ali pa služabniki po prvem zakonu (3. julija 1888, 12245 C. VII. 66), z druge strani tudi niso trajno nameščeni v smislu zakona od 26. maja 1888. Za diurniste, to je osebe, ki svoje delo izključno ali posebno uporabljajo v delovnih ali služabnih razmerah, velja samo zakon od 29. aprila 1873, št. 68. drž. zak. (24. februarja 1891, C. IX. 128, knj. jud. 122). Po zakonu od 26. maja 1888 (čl. I.) razveljavljen je samo § 2. zak. od 1. 1873, dočim §-i 1. in 3.—9. imajo še danes veljavnost: zato se diurnum more eksekvovati, ali le z omejitvami §-a 3. istega zakona. — Za davke in pristojbine ta omejitev ne obstoji.

Dr. F—tr.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Nezakonski otrok ima pravico zahtevati od svojih roditeljev preživljanje, izrejo in preskrbljenje, primerno njih premoženju. (§ 160. obč. drž. zak.)

V redni ustni pravdi, ki sta jo pričela s tožbo od 14. decembra 1895, št. 8893 J. B-eva in ml. L. B. tožnika zoper A. P. H. roj. L., A. H. L. in V. E. L. na priznanje očetstva in vzdrževanje s pr., izdalo je deželno sodišče tržaško 16. decembra 1896, pod št. 8863 to-le razsodbo.

a) da se proglasi pokojni J. P. L. očetom ml. nezakonskega L. B., rojenega slovom krstnega lista župnega urada St. Ivanskega v Gradci od 12. januarja 1894 prvega dne 1894. leta; b) da poskrbe toženci,¹⁾ pogojni dediči rajnega J. P. L., sicer ne drug za drugega, nego po razmerji zapuščine, dobljene po rajnem svojem očetu za vzdrževanje in vzgojo ml. sotožnika L. B. in temu dosledno, da plačujejo v roke njegovemu varuhu od dne tožbe in vse dotlej, dokler se ne bo mogel sam preživiti, sicer ne vtoženih 30 gld. na mesec, nego z) po 15 gld. na mesec počenši od tožbenega dne do dovršenega njegovega šestega leta, β) po 20 gld. na mesec od dovršenega šestega do dovršenega 12. leta do tedaj, dokler se ne bo mogel sam hraniti; in da plačajo toraj vse obroke, ki stečejo do pravomočnosti te razsodbe v 14 dneh, vse druge bodoče obroke, da plačujejo pa vsak mesec naprej pod eksekucijo; c) da plačajo toženci sotožnici J. B-ovi, sicer ne vzajemno nego z utesnitvijo navedeno pod b) v 14. dneh pod eksekucijo za vzdrževanje ml. sotožnika L. B., sicer ne po 30 gld. na mesec, nego samo po 15 gld. na mesec počenši od 1. septembra 1895. l. do dne pričete tožbe; d) da povrnejo toženci tožnikoma v 14 dneh pod eksekucijo pravdne troške, določene na 70 50 gld. ako se do-

¹⁾ Na tem mestu napisali bi naši pisatelji po nemškem vzorcu besedico »*kot*« »*als*«. Bodi tu povedano, da nimamo te besedice v priprostem narodnem našem jeziku in nimamo je, ker nam ni prav nič potrebna. Sosebno krivo služi ta kot v pismenem našem jeziku za: *kakor*, *nego*, *v*, *za*, *da*, *kolikor*, *od* za pridevni ablativ ali za *no*.

kaže¹⁾ z glavno prisego, v tožbi ponujeno ta-le okolnost: »da je pokojni J. P. L. spolno občeval s sotožnico J. Bevo, materjo ml. tožnika L. B., rojenega 1. januarija 1894. leta, v tem času, od katerega ni prešlo do nje poroda ne manj od šest in ne več od deset mesecev« — kajti sicer bodi ne samo popolnoma odbito vse zahtevanje tožnikov, nego dolžna bosta celo oba tožnika, da povrneta tožencem v 14 dneh pod eksekucijo pravnih troške.

To ralsodbo opiralo je imenovano deželno sodišče na te-le razloge:

Tožnika trdita, da je pokojni J. P. L. spolno občeval v tako imenovanem kritičnem času s sotožnico J. Bevo, da je plod spolnega občevanja sotožnik L. B., rojeni slovom krstnega lista, izdanega v Gradcu 12. januarija 1894. l., dne 1. januarija 1894. l., da so dajali toženci sotožnici J. B. po 15 gld. na mesec za preživljevanje nedoletnega njenega sina L. B. vse do 1. septembra 1894. l., da je zapustil imenovani J. P. L. ob svoji smrti slovom inventarja nad devetdeset tisoč goldinarjev in radi tega zahtevata: α) da se proglasi pokojni J. P. L. očetom nedoletnega sotožnika L. B., nezakonskega sinu sotožnice J. Beve; β) da poskrbe toženci, vsi trije namreč dediči rajnika pod α) imenovanega pokojnika, vzdrževanje

¹⁾ Navadno upotrebljavamo prav nepravilno in jako krivo divni naš glagol, ker smo bili vzgojeni pod krutim jarmom neslovanskih jezikov, ki nimajo ostre raznice med dovršnimi in nedovršnimi glagoli. Ves priprosti slovanski narod, kar ga koli živi na neizmernem prostoru od jadranskega morja do severnega in tihega oceana, misli, govori in piše prav naravno. Temu dosledno izraža on:

- a) v prošlosti z dovršnikom ali nedovršnikom in pomožnikom biti, kar se zgodilo ali godilo na pr. volk je *zatulil*, sosed je *iznosil* obleko, pastir je *gnal* govedo na pašo, duševnik (judex arbiter) je *sodil*, v starih časih *so paševali* po travnikih;
- b) v sedanjosti izključno z nedovršnikom, kar se godi sedaj, n. pr. pastir *žene* črede na pašo, sodnik *razsoja*, kosci *kosé*.
- c) v bodočnosti pa α) kar se zgodi, z nedovršnikom *brez* pomočnika biti na pr. vrhovno sodišče *presodi* pravdno stvar, kosec *pokosi* otavo, β) kar se bo godilo pa z nedovršnikom in pomožnikom biti; na pr. črednik *bo gonil* čredo na pašo, sodnik *bo sodil*.

Dovršni glagoli, ki nimajo presenta in ki ga po naravi svoji tudi imeti ne morejo, ker izražajo le to, kar je prošlo ali kar pride, ne služijo mu nikdar v izražanje sedanjosti, ponavljavne glagole izražajoče dejanje v raznih kratih izvršivše se v prošlosti, na pr. *nosevati*, *koševati*, *paševati*, upotrebljuje pa samo v prošlosti.

Vse drugačno upotrebljevanje glagola je zoperno njegovemu čutu in njegovemu uhu.

Pis.

in odgojo nedoletnega sotožnika L. B. s plačevanjem tridesetih gld. na mesec dotlej, dokler ne bo mogel vzdržavati sam sebe; γ) da plačajo vsi trije toženci v navedenem svojem svojstvu tudi sotožnici J. Bevi na vzdrževanje imenovanega njenega sina po 30 gld. na mesec počenši od 1. septembra 1894. l. do dne vlo-žene tožbe. Temu nasproti so toženci tajili, da se je pokojni njih oče pečal s sotožnico J. B., tajili so, da je on zarodil nedoletnega sotožnika L. B. in so zahtevali: 1.) naj se pred vsem izključi iz pravde sotožnica A. P. H-ica roj. L-eva, ker je dobila ona slovom pod št. 2. priložene razdelitne pogodbe v poplačilo vseh svojih dedin-skih pravic in v oddeljenje vseh svojih dedinskih zahtev do za-puščine imenovanega svojega očeta J. P. L. od obeh drugih soto-ženih njegovih dedičev z ozirom na ono, kar je dobila že prej od rajnega svojega očeta, še 9500 gld. 2.) Naj se odbije toraj popol-noma tožnikov zahtevanje v njiju tožbi izraženo, češ, da so dajali sicer sotožnici J. B. po 15 gld. na mesec do 1. septembra 1894. l. a da so bila ta dajanja le dobrovoljna, da je tožnikov zahtevanje na dejanje tridesetih goldinarjev na mesec za vzdrževanje nedolet-nega L. B. vsekakor pretirano in da je pretirano zlasti za ves čas od njegovega rojstva do tožbe, ker ni mogoče prav nikogar živiti v prošlosti. Ad 1.) Slovom priloženega odloka od 4. julija 1894, št. 4499 sprejelo je deželno sodišče tržaško sotoženke A. P. H-ice roj. L-eve pogojno dedičem zglasitev na podlagi oporoke storjene v Trstu 20. novembra 1888. l. na šesti del zapuščine rajnega nje-nega očeta J. P. L. Ko je pa že sodno sprejeta zglasitev dediča na zapustnikovo zapuščino, zastopa dedič zapustnika po §-u 547. obč. drž. zak. glede njegove zapuščine in po nastopnem §-u 548. obč. drž. zak. prevzema dedič vse dolžnosti, ki jih je bilo izpolniti za-pustniku s svojim imetjem. Po §-u 550. obč. drž. zak. smatra se več dedičev z ozirom na skupno njih dedinsko pravico za eno samo osebo; po prisojilu zapuščine obvezani so pa, kadar so spre-jeli dedščino pogojno, kakor to v navzočnem slučaju, v smislu do-ločeb §-ov 550. in 821. obč. drž. zak. samo v razméri svojega dedinskega dela. Slovom razdelitne pogodbe, sklenene v Trstu 9. aprila 1895. l. ni prodala sotoženka A. P. H-ica, roj. L-eva de-dinskega svojega dela, sprejetega po rajnem svojem očetu s pogojem, da bi pridobitnika stopila bila v smislu §-a 1278. obč. drž. zak. v vse pravice in dolžnosti, ki jih je imela ona, bivša sodedinja raj-

nega svojega očeta, kajti dobila je z razdelitno pogodbo dedinski svoj del po rajnem svojem očetu v gotovini, namestu da bi ga dobila in natura, izognivši se s tem načinom slovom naredbe finančnega ministerstva od 28. oktobra 1854. l., št. 45001 celó posebni odmeritvi prenosnine glede tega pravnega posla. Današnja tožnika nista pa pristopila ni posredno ni neposredno na to delitev, ona dva nista priznala obeh drugih sodedičev rajnega J. P. L. jedinima in izključnima prejemnikoma vseh dolžnosti istega pokojnika. Radi tega more obvezavati leta dedinska delitev po jasni določbi §-a 1402. obč. drž. zak. samo one osebe, ki so jo sklenile in izvršile in radi tega nikakor ni bilo mogoče izključiti sotoženke A. P. H-ice, roj. L-eve izven pravde, pričete s tožbo od 14. decembra 1895, št. 8993. Ad 2.) O komur je dokazano po načinu, predpisanem s sodnim postopnikom, da je spolno občeval z materjo otroka v tem času, od katerega računa do nje poroda ni prešlo ne manj od 6, ne več od deset mesecev, smatra se, da je zarodil otroka (§ 163. obč. drž. zak.). Ker so toženci izrecno tajili, da se je telesno družil rajni njih oče s sotožnico J. B. v navedenem času, ker ni navada, ni da se napravljajo listine o takem spolnem občevanju, ni da se kličejo svedoki na taka dejanja, gotova bo pomoč za razrešenje sporne in odločivne te pravdne točke, glavna prisega, ki jo je dala sotožnica J. B. tožencem z dovoljenjem sodne varuštvene oblasti, razvidnim iz odloka od 13. novembra 1895, št. 42534 in sodišče pripustilo je tudi radi nedostatka drugih dokazil in z ozirom na najvišjo odločbo od 31. oktobra 1785 št. 489 *lit. ggg*) just. zak. zb. to glavno prisego, izreki, da bodi od nje odvisen izid pravde glede zahtevka tožnikov na prvem mestu v tožbi postavljenega. Ako se dokaže z glavno prisego, da je rajni J. P. L. zarodil nedoletnega sotožnika L. B. nastane dolžnost zanj, odnosno za njegove dediče, da poskrbe v smislu določeb §-ov 166. in 167. obč. drž. zak. za vzdrževanje in za odgojo istega nedoletnega sotožnika. Zlasti je oče dolžan vzdržavati svojega otroka in le takrat, kadar nima on potrebnih sredstev, prehaja slovom §-a 167. obč. drž. zak. ta dolžnost na otrokovo mater. Priznано je v pravdi, da je sotožnica J. B-eva vzdržavala nedoletnega sotožnika L. B. do tožbe in da so jej dajali toženci za vzdrževanje istega sotožnika po 15 gld. na mesec vse do 1. septembra 1894. l. Toženci sami pa ne morejo trditi, da ni bilo mogoče rajnemu njih očetu skrbeti za nedoletnega L. B.

a tudi ne morejo dokazati, da je skrbela sotožnica J. B. dobrovoljno za vzdrževanje prav tu imenovanega svojega sina — priznati jej je toraj pravico, da sme zahtevati nazaj od rajnega J. P. L. — in odnosno od njegovih dedičev — po §-u 1042. obč. drž. zak. vse, kar je potrošila v izpolnitev te njegove dolžnosti. V tem pogledu stoji sodeče to sodišče pred dvema resnicama namreč: a) pred resnico, da je rajni J. P. L. mišljeni oče nedoletnega sotožnika L. B. zapustil slovom inventarja od 20 avgusta 1894, št. 4859 ob svoji smrti lepo imetje, sestojee v premičinah in nepremičninah sodno cenjeno po odbitih bremenih na več nego 90.000 gld.; b) pred resnico, da se bodo množili, kakor že življenje kaže, vedno bolj in bolj troški za vzdrževanje in za odgojo nedoletnega sotožnika L. B. Zapuščina rajnega J. P. L. ni neznatna, zanj ni več podvržena valovanju, ker je zanj okamenela; z ozirom na prisojilno listino od 1. maja 1895, št. 2995 obvezani so njegovi dediči plačati njegove dolgove v smislu določeb §-ov 802. in 821. obč. drž. zak. samo na toliko, na kolikor zadošča v to njegova zapuščina in temu dosledno skrbeti jim bo za vzdrževanje in za odgojo nedoletnega sotožnika L. B. samo po močeh zapuščine rajnega svojega očeta in samo v razmerji dedinskih svojih delov. Petnajst goldinarjev na mesec, ki so jih dajali toženci sotožnici J. B. vse do prvega dne septembra 1894. l. v to svrho je vsota, vsekakor primerna troškom, ki jih je imela z vzdržavanjem imenovanega nedoletnega svojega sinu, in ta vsota bo zanj primerna vse dotlej, dokler mu ne bo hoditi v javne šole, rekše do dovršenega šestega leta. Kadar pa pride čas, ko bo tudi L. B. obvezan po šolskih naših zakonih hoditi v javne šolske zavode, porasto tudi troški za njegovo vzdrževanje in ti troški za hrano, obleko, stanovanje, za šolske potrebščine in za druge stvari, ki mu bodo neobhodno potrebne vse dotlej, dokler se ne bo mogel sam hraniti, rasli bodo vedno bolj in bolj. Z ozirom na te odnošaje in z ozirom na lepo zapuščino rajnega J. P. L. razsodilo je sodišče, da za pokrivanje troškov so primerni zapuščini imenovanega pokojnika za vzdrževanje, vzgojo in preskrbljevanje nedoletnega J. B. ti-le zneski: a) znesek 15 gld. od njegovega rojstva do dovršenega 6. leta; b) znesek 20 gld. od dovršenega 6. leta do dovršenega 12. leta; c) znesek 30 gld. od dovršenega 12. leta vse dotlej, dokler se ne bo mogel sam preživljati. S to utesnitvijo sprejelo je deželno sodišče tožnikove za-

hteve v tožbi izražene, in ker so plačevali toženci sotožnici J. B. evi za vzdrževanje nedoletnega njenega sinu L. B. po 15 gld. na mesec do 1. septembra 1894. l., obsodilo jih je, da povrnejo sotožnici L. B. odnose stroške po 15 gld. na mesec narasle od tu navedenega do tožbenega dne.

Višje deželno sodišče v Trstu je z odločbo od 11. marca 1897, št. 963 deloma premenilo razsodbo sodnega dvora prve stopnje, opiraje se na te-le razloge:

Svojo apelacijo skrčili so toženci na tri točke, da je namreč
a) pridržalo prvo sodišče v pravdi sotoženko A. P. H. roj. L.;
b) da je odmerilo previsoko mesečna dajanja za vzdrževanje nedoletnega sotožnika, in *c)* da je priznalo L. B. pravico zahtevati, da se jej vrnejo troški, ki jih je imela za vzdrževanje nedoletnega svojega sina in da jih je celo obsodilo v povračilo teh troškov. Ad 1.) Tu se je baviti z dolžnostjo rajnega J. P. L. Radi tega je čisto neodločivo, da li se ve ali ne ve imena osob, ki so nastopile njegovo zapuščino tekom zapuščinske obravnave; odločivo je pa, da se določi, komu je bila prisojena vprašavna zapuščina in kdo jo uživa dandanes. Ko je bila tožba naperjena bila je že prisojena zapuščina imenovanega pokojnika sotožencema A. E. in V. E. L., njegovima jedinima pogojnima dedičema. Sotoženki A. P. H. roj. L.-vi ni bil prisojen prav noben del omenjene zapuščine, ona ne odgovarja toraj za dolžnosti rajnega svojega očeta in radi tega bilo je treba postaviti jo povsem izvan predležeče pravde. Ad 2.) O tem vprašanji razpravljalo se je že v izvanprepirnem postopanju pred varstvenim sodiščem in v tem postopanju bil je varuh nedoletnega sotožnika že pripravljen sprejeti ponujenih mu 15 gld. na mesec za vzdrževanje istega nedoletnika in glasom priloge R. izrazilo se je takrat tudi višje deželno sodišče, da je ta vsota primerna dejanskemu stanju stvari. Če prav ni prišlo med udeleženiimi strankami na podlagi te ponudbe do nobenega končnega dogovora, ker so nastala mej tem tudi druga vprašanja, treba je vendarle vestno uvaževati ne samo to, da je bil določen v onem postopanju znesek 15 gld. za vzdrževanje nedoletnega L. B., nego treba je vzeti tudi v ozir vrednost zapuščine in socialno položenje matere nedoletnega sotožnika. V tem pogledu smatralo je višje deželno sodišče, da je vsota 15 gld., kakor so jo ustanovili prvi sodniki za vzdrževanje nedoletnega sotožnika primerna dejanskemu stanju stvari, a da je

ta vsota primerna ne samo do dovršenega šestega, nego do dovršenega njegovega desetega leta in da je odslej v isto svrho z ozirom na potrebe, ki bodo rastle vedno bolj in bolj, primerna vsota 20 gld. na mesec in sicer tako na dolgo, dokler se ne bo mogel on sam preživljati. Ad 3.) Toženci so sami dajali sotožnici za vzdrževanje nedoletnega sotožnika vse do 1. septembra 1894. l. po 15 gld. na mesec in s tem so oni sami molče priznali, da ni imela sotožnica toliko svojega, da bi mogla rediti nedoletnega, nezakonskega svojega sina. Iz tega pa izvira za tožence dolžnost, da jej povrnejo te njene troške za ves čas od 1. septembra 1894. l., ko so namreč ustavili toženci navedena plačanja, do dne, ko je bila tožba pričeta. Z ozirom na vse to bilo je neobhodno potrebno, premeniti razsodbo nižjih sodnikov glede 1. in 2. točke apelacije v navedenem smislu, a potrditi jo pa glede 3. točke apelacije.

Z odločbo od 15. julija 1897. l. je najvišje sodišče potrdilo povsem razsodbo deželnega sodišča tržaškega iz teh-le razlogov:

Vsi trije toženci nastopili so pogojno zapuščino rajnega svojega očeta J. P. L.; temu dosledno odgovarjajo oni po §-ih 548., 550. in 821. obč. drž. zak. za njegove dolgove in za njegove dolžnosti; po §-ih 166 in 821. obč. drž. zak. bo pa vsak od njih obvezan misliti na vzdrževanje, vzgojo in preskrbljenje nedoletnega nezakonskega L. B., seveda le po primeri dedinskega svojega dela, pripadlega mu po imenovanem pokojniku, ako se z glavno prisego, v razsodbi pripuščeno pravno dokaže, da mu je le ta naravni njegov oče. Kakor je razvidno iz prilog, priloženih odgovoru na odgovor, so namerjali vsi trije toženci, izpolnjevaje¹⁾ navedeno dolžnost, z lepa se pogoditi z varuhom imenovanega nedoletnika; odnosna poravnava se pa ni sklenila, ker je ni odobrila pristojna varstvena oblast in isto tako dajali so vsi trije toženci, kakor je v pravdi prizano, po 15 gld. na mesec za vzdrževanje istega otroka. Ako so sklenoli tudi toženci tekom zapuščinske obravnave in še predno je ista bila prisojena pogodbo o razdelitvi, po kateri je dobila A. P. H. roj. L. v gotovini dedinski svoj del, in ako je tudi po tej pogodbi bila prisojena sodno vsa zapuščina J. P. L.

¹⁾ Prislovni deležnik na *oč* (na: *oč* in *eč*) ni dandanes v našem jeziku prav nič družega, nego priprosti pridevnik,

njegovima sinoma A. H. in V. E. L., le ta okolnost ne more nikakor ne preminjati odgovornosti vseh treh tožencev, izvirajoče in nastale jim do obeh tožiteljev iz svoje oglasitve dedičem, kajti omenjena pogodba o razdelitvi zapuščine mogla je ustvarjati pravice samo med pogodniki, a ni mogla imeti nikakega vpliva na pravice že obstoječe do tretjih oseb. Povsem opravičeno je toraj, da sta naperila tožnika tožbene svoje zahteve zoper vse tri otroke rajnega J. P. L., oglašene namreč njegove dediče, in radi tega uveljavilo je najvišje sodišče v tej točki znova razsodbo prvih sodnikov. Razsodba prvih sodnikov je pa vtemeljena tudi v točki, po višjem deželnem sodišču promenjeni, glede visokosti zneska, določenega za vzdrževanje in odgojo nedoletnega L. B., in v tem oziru je povsem opravičena revizijska pritožba, naperjena zoper odnosno odločbo višjega sodišča. Ko ste obe nižji sodišči, držé se zneska po 15 gld. na mesec, ki so ga dajali toženci tekom nekoliko mesecev pred tožbo za vzdrževanje nedoletnega L. B., povsem prav izrekli, da bodi primeren ta znesek z ozirom na potrebe istega otroka in z ozirom na premoženje njegovega očeta za prva otročja leta, ni mogel biti le ta znesek primeren in zadosten tudi v poznejši dobi, v dobi namreč, ko ne naraščajo samo potrebe za življenje (hrano) in obleko, nego se pridružujejo jim tudi troški za šolsko poučevanje in še manj bo mogel biti primeren in zadosten v poznejši dobi mladosti, ko naraščajo ti troški nenavadno prav gromadno. Povsem prav je zvišalo toraj prvo sodišče znesek določeni po 15 gld. na mesec za vzdrževanje nedoletnega L. B. za prva leta njegovega življenja, na 20 gld. od šestega leta dalje, kò se začjenja namreč obvezalno šolsko poučevanje, na 30 gld. pa od dovršenega 12. leta dalje, ko so navadno večji in večji troški za vzdrževanje in vzgojo in ti zneski so tudi popolnoma primerni premoženjskim razmeram današnjih tožencev. Radi tega bilo je treba ugoditi tudi v tej točki tožnikov pritožbi, premeniti razsodbo višjega sodišča in postaviti znova v veljavo razsodbo prvih sodnikov v vsem njenem obsegu.

T.

b) Cerkveni oskrbnik ali predstojnik, ne pa kooperator se sme tožiti zaradi dozdevnega neopravičenega oddanja cerkvenega stola, pa ne zavolj motenja posesti dosedanjega posestnika cerkvenega stola, ampak v rednem pravnem postopanju zavolj kršenja pogodbe.

Okrajno sodišče L. razsodilo je v pravdni zadevi tožnice S. proti tožencu B. B. kooperatorju v L. pcto motenja posesti s pr. sledeče:

Toženi B. B., kooperator v L., je dolžan pripoznati, tožnica F. S. nahaja se v zadnji dejanski posesti pravice, rabiti cerkveni stol, nahajajoč se v kapeli župnijske cerkve v L. desno od vhoda za opravljanje pobožnosti ali osebno ali po svojih najemnikih J. in A. T., njunih svojcih in družini; toženec je motil tožnico v tej zadnji dejanski posesti s tem, da je to pravico rabe cerkvenega stola po dražbi drugemu prodal, toženec je dolžan napraviti zopet prejšnji stan, vzdržati se vsakega nadaljnega motenja tožničine posesti pod denarno kaznijo ter povrniti tožnici tožbene in sodnijske stroške.

Razlogi:

Toženec je v odgovoru izrecno izjavil, da noče oporekati, da rabi tožnica več let, ter tudi zadnja štiri leta, odkar je v G. zopet omožena, stol, nahajajoč se v kapeli župnijske cerkve v L. proti letni najemnini po 55 kr., oziroma da izvršuje rabo po najemnikih svojega v R. ležečega posestva J. in A. T. in njunih svojcih in družini. Vsled te izpovedbe pred sodiščem, koje preklic zakonito ni več dovoljen, dokazana je istina zadnje dejanske posesti pravice rabiti cerkveni stol, o čegar istoti ne dvomita stranki. Dne 28. decembra 1896 bil je po izpovedbah spornih strank omenjeni cerkveni stol zopet drugam oddan, potem ko se je že prepustil za 55 kr. letne najemnine tožnici. Proti tožbi vgovarja toženec sledeče: 1. nedopustnost pravnice poti; 2. nedostatek tožbene legitimacije; 3. zamudo tožbe; 4. nedopustnost postopanja po ces. naredbi z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. *Ad 1.* Tu se gre za pravico rabe cerkvenega stola, ki se je oddajal vsako leto 28. decembra v cerkvi proti plačilu najemnine v denarju. Take pogodbe so zasebnopravne narave in se zamorejo sklepati o istih predmetih in na isti način, kakor kupna pogodba (§ 1090. o. d. z.

in sl.). Da je toraj mogoče cerkvene stole ne le kupiti, ampak tudi prodati in da so ti toraj predmet pravnega prometa, o tem ni nobenega dvoma. O zasebnih pravicah pa imajo redna sodišča razsojevati. Ta zadeva se ne more nikakor ne smatrati kot notranja upravna stvar cerkve, ker se je razpolagalo le s sedeži posvetnih ljudij in sicer s cerkvenim stolom, ki se nahaja v tistem delu cerkve, ki je določen za lajike. *Ad 2.* Glede na nedostajajočo pasivno tožbeno legitimacijo zadostuje samo napotitev na določbe §-a 339. o. d. z., glasom katerega je tožba dopustna proti neposrednemu motilcu in je vsako samolastno seganje v pravice drugih objektivno protizakonito in po zakonu prepovedano. Če tudi pravi toženec, da je postopal po naročilu cerkvenega predstojnika, se s tem še ni odpravila civilnopravna zaveznost prvega in bi ostal tudi v tem slučaju tožbeni subjekt, ko bi bil pravočasno zadnjemu naznanil prepir, in zoper ta subjekt bi bilo sodbo izreči. *Ad 3.* Zamudo tožbe dokazati je toženčeva dolžnost, toda za to navedeni svedoki F. K., J. in A. T. niso mogli potrditi, da se je naznanila nadaljna prodaja cerkvenega stola tožnici že dolgo pred 3. januarjem 1897 in tudi pred 28. decembrom 1896. Neodločilno pa ostane, če sta izvedela najemnika tožničina v času pred 30 dnevi po vložitvi tožbe o motilnem dejanju, ker s tem še nikakor ni mogla ugasniti tožbena pravica, ker ni 30dnevni obrok nikaka doba zastaranja, temveč je le pravdni rok, katerega varovati nista tožničina najemnika brez dotičnega pravnega pooblastila poklicana. *Ad 4.* Tožbena zahteva je naperjena zgolj za obrambo in na postavljenje v zadnje dejanjsko posestno stanje in so za to mero-dajni propisi ces. naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 49. d. z., dočim je strankama na voljo dano, dognati močnejšo pravico v redni pravdi. Ker sta dognana oba za razsodbo pravde bistvena dogodka in je zlasti po pričah F. K., M. P. in J. U. dokazano, da je toženec vedoč, da se je dal cerkveni stol tožnici za najemnino 55 kr. v najem, potem F. K., ki je plačala najemnino, le-to nazaj poslal, kar sta potrdila zadnja dva svedoka soglasno, nasprotno pa nikakor nista zamogla potrditi zmote toženčeve, moralo se je v smislu tožbene zahteve razsoditi.

Višje deželno sodišče v Gradcu potrdilo je ta ko-nečni odlok z naredbo z dne 5. maja 1897, št. 4412 s sledečimi razmotrivanji:

uvažuje, da vgovor absolutne nepristojnosti ni vtemeljen, ker se gre za posest zasebne pravice pridobljene od tožnice s pogodbo, zaradi česar je pravdo po predpisu ces. naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. d. z. razsoditi; uvažuje, da ima v smislu §-a 5. le-te ces. naredbe sodniško razsodilo segati na obrambo in postavljenje motene posesti v prejšnji stan, zavolj česar se more tožencu naložiti, da napravi prejšnji stan in uvažuje, da je na podlagi toženčeve izjave vživanje posesti po tožnici in njenih najemnikih dokazano, in da je potem takem 3odnevni obrok, v katerem je tožbo zaradi motenja posesti po §-u 2. navedene ces. naredbe vložiti, od dneva, ko je tožnica o motenju izvedela, računati in da toženec, kar je bila njegova dolžnost, ni dokazal zamude tožbe.

Najvišje sodišče ugodilo je z naredbo z dne 9. julija 1897, št. 3822 izvanrednemu revizijskemu rekurzu in izpremenivši obe razsodbi nižjih sodišč zavrnilo tožbo de praes. 29. januarija 1897, št. 580, in to uvažuje, da se suče pravda v predstojećem slučaju za pogodbeno razmerje, o katerem se v tem postopanju ne more soditi, da se nadalje v sami oddaji v najem na družega od strani cerkve ne more govoriti o motilnem dejanju, ker se vsled te oddaje v najem tožnica v dejanskem izvrševanju posesti še ni motila, zavolj česar ne more izpodbijano dejanje motiti posest, marveč samo kršiti pogodbeno razmerje, in ker bi se morala tudi sicer, ko bi se hotelo spoznati v takem dejanju kako motenje posesti, tožba zavolj nedostatka pasivne tožbene legitimacije zavrniti, ker isti ni oskrbnik cerkvenega premoženja ali zastopnik cerkvenega oblastva, po naročilu kojega je motenje izvršil.

c) Listina, katera ne zadržuje posebnega pravnega naslova, ne stvarja polnega dokaza o dotični v njej izraženi obveznosti (min. odredba od 7. novembra 1855, št. 9671).

V pismeni pravdi M. udove K-ke, roj. O-ve o tožbi od 2. avgusta 1895, št. 5536 zoper F. K. na plačilo tisoč goldinarjev s pr. obsodilo je deželno sodišče v T. z razsodbo od 9. junija 1897, št. 3816 toženca, da mora plačati tožnici vtoženih tisoč goldinarjev

s pripadki vred, ako potrdi tožnica z dopolnilno svojo prisego okolnost, da sta posodila ona in rajni njen soprog F. K. tožencu:

dne 20. marcija	1891. leta	. .	500 gld.
» 25. decembra	» »	. .	360 »
» 17. aprila	1893 »	. .	100 »
» 9. decembra	» »	. .	40 »

To svojo razsodbo opiralo je pravnomojno sodišče na tele razloge: *

Tožnica trdi, da sta ona in rajni njen zakonski drug J. K. posojevala tožencu denarjev, da sta mu dala:

dne 20. marcija	1891. leta	500 gld.
» 17. aprila	1893. »	100 »
» 25. decembra	» »	360 »

da mu je dal J. K. sam dne 8. „ 1893. leta 40 »

v vsem skupaj . . . 1000 gld.

in opiraje se od jedne strani na to, da je stopila tožnica na podstavi dedinske pogodbe od 19. oktobra 1880. l. sklenene z imenovanim svojim soprogom v vse njegove pravice in dolžnosti, od druge strani pa na izrecilo dto. Opčine 25. decembra 1893. leta, slovom katerega je toženec priznal, da dolguje soprogomu J. K-u in M. K-ki tisoč goldinarjev, zahteva, naj jej plača toženec le-teh tisoč goldinarjev s. pr. Temu zahtevanju pa se toženec nikakor noče podvreči, češ, *a)* da listina ni opravljena z vsemi obličnostmi ki jih predpisuje § 1001. obč. drž. zak. za pravokretnost zadolžnice, da se zlasti ne nahaja v isti ni pravnega naslova, ni določenega dne, katerega je bilo plačati omenjenih tisoč goldinarjev, da ista zadolžnica ne zadržuje samo njegove, nego tudi obvezo netožene njegove soproge in da bi bilo toraj plačati njemu v najskečajnejšem slučaju samo polovico teh tisoč goldinarjev; *b)* da mu je pokojni njegov brat J. F. K. odpustil za živa vse dolgove in *c)* da je vprašavna tirjatev, ako je tudi sploh kdaj obstajala, že ugasla obotom, namreč s protitirjativjo, ki jo ima toženec, odstopojemnik svojega očeta, F. K. slovom odstopne listine izdane v Postojini 24. junija 1895. leta do tožnice naslovom nujnega dela po rajnem svojem sinu, imenovanem tožničinem zakonskem drugu. *Ad a)* Scriptura probat contra scribentem (§ 113 ces. pat. od 1. maja 1781, št. 13. zbirke just. zak.). Res je sicer, da zadolžnica ne zadržuje pravega naslova in da radi tega ne stvarja slovom naredbe pravo-

sodnega ministerstva od 7. decembra 1855, št. 9671 polnega dokaza dolgovanja v njej izraženega; res je tudi, da sta slovom iste zadolžnice priznala F. K. in K-ka, da dolgujeta soprogo J. K-u in M. K-ki tisoč goldinarjev, vzemši pa v ozir, da iste listine ni podpisala K. K-ka in da jo je podpisal samo toženec F. K., da je po tem takem v smislu dvornega dekreta od 12. decembra 1778, št. 502. just. zak. zbirke popolnoma verjetno, da je toženec sam vgotovil s to zadolžnico svoje dolgovanje z imenovanima soprogo, kar je treba smatrati tem bolj resničnim, ker je sam priznal, da mu je imenovani njegov brat večkrat pomagal z denarnimi sredstvi, da ima zadolžnica vse znake, zahtevane po §-u 983. obč. drž. zak. za zajemno pogodbo, če prav niso bili slovom njenih besed dogovorjeni ni plačilni dan, ni obresti, ker določa že sam zakon kaj jasno plačilni dan v §-ih 904. in 1417., posledice zamude v plačanju obrestij pa v §-u 1334., — bila je smatrati na podlagi vseh teh uvaženj zadolžnico za neobrestno zajemno pogodbo. Kakor taka stvarja pa ona pol dokaza o svoji vsebini in da se ta dokaz popolni, pripustilo je pravdno sodišče z ozirom na določbo §-a 212. obč. pr. reda dopolnilno prisego, ponujeno po tožnici in je razsodilo, da bodi od te dopolnilne prisega odvisna vsa pravda v glavnej stvari in v stvari radi pravnih stroškov (§ 398. obč. sod. pr. r. in §-a 24. in 25. zakona od 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.). *Ad b)* *Donationes non paesumuntur.* V podkrepljenje svoje trditve, da je odpustil pokojni J. K. tožencu vse dolgovanje, skliceval se je le-ta na svedoka P. E., ali ta priča ne samo da ni potrdila njegovih trditev, nego povedala je celo, da se je izrazil imenovani pokojnik pred njo, da že najde prikladne poti, na kateri se s tožencem ogleda, da pride do svojega. Pred jasnimi izpovedbami nesumnega tega svedoka in pred resnico, v pravdanji pripoznano, da je pokojnik J. K. marsikdaj pomagal denšnjemu tožencu z denarnimi sredstvi, vprašanje je le, da-li, kdaj-li je rajni J. K. odpustil tožencu svojo tirjatev pred zadolžnico ne bi on zahteval od njega iste zadolžnice, a bilo bi tudi to odpuščenje po §-u 887. obč. drž. zak. brez pravne posledice, ker se ne ujema z vsebino iste zadolžnice. Da je pa pokojni J. K. odpustil tožencu vprašavno svojo tirjatev po zadolžnici, izročil bi bil on isto vsekakor tožencu, a ker se le-ta nahaja v upnikovih rokah, mora se po §-u 1428. obč. drž. zak. domnevati, da vprašavni dolg še vedno obstaja in da je vsa

ta toženčeva trditev o odpuščenju dolga le priprosta njegova želja, katere se ni moglo vpoštevati. *Ad c) Compensatio habet locum, si causa, ex qua compensatur, liquida sit, et non multis ambagibus commodatur, sed possit iudici facilem exitum sui praestare* (§-i 1438., 1439., 1440. o. d. z.). Res je, da je umrl J. K., ne da bi bil zapustil za seboj descendenta in da pripada toraj po §-ih 762. in 766. o. d. z. njegovemu očetu, ki ga je preživel, nujni del od njegove zapuščine. Ker pa preroka tožnica le-to pravico do nujnega dela trde, da se jej je on zdavna že odrekel, ker ni poklicano pravdno sodišče, da bi razreševalo le-ta pravdni, mej strankama obstoječi spor, ker nista stranki soglasni ni glede imenja, ni glede dolgovanja tičočega se zapuščine imenovanega pokojnika in ker ni toraj le-ta toženčeva protitirjatev ni gotova, ni enakovrstna in ker ni možno dokazati resničnosti iste in continenti, ni moglo pravdno sodišče nikakor uvaževati negotove te toženčeve protitirjatve in ni moglo toraj razsoditi, da se obotaj vtožena tožničina tirjatev z navedeno toženčevo protitirjativjo.

Uvažuje razloge prvega sodišča potrdilo je višje deželno sodišče to razsodbo z odločbo od 7. avgusta 1897, št. 3400.

Kazensko pravo.

a) **Pojem vednosti (znanja) po §-u 23. zak. o obrani obrtnih znamenek** je identičen s pojmom hudobnega naklepa po §-u 1. k. z. — **Dolus eventualis** je zaračunati onemu, ki je opustil prepričati se o slepilnej zmožnosti svoje v promet spravljene znamke, in ki je, vkljub nevarnosti, da zaščiteno pravico druge osebe žali, dotično blago prodajal.

Vsled kasacijske razsodbe objavljene v Slovenskem Pravniku, leto XIII., šte. 6. str. 182, je tržaško deželno sodišče vnovič razpravljalo dne 11. februarja 1897. l. kazensko pravdo zasebnega obtožitelja »prvo avstrijsko milarno tvoriteljno društvo = Apollo = na Dunaji« zoper Srečkota pl. M. radi pregreška po §-ih 23. in 24. zak. od 6. januarja 1890, št. 19. drž. zak., ter je obtoženca v drugič od obtožbe oprostilo.

Ugodivši ničnostni pritožbi zasebnega obtožitelja je kasacijsko sodišče z razsodbo od 18. junija 1897, št. 4257 izpodbi-

jano razsodbo uničilo in zaukazalo spoznavnemu sodišču, da o rečeni kazenski pravdi v tretjič razpravlja in razsodi.

Razlogi.

Kolikor se tiče pregreška po §-u 23. zak. o obrani obrtnih znamenek je vtemeljena ničnostna pritožba zasebnega obtožitelja, in sicer po §-u 281., št. 9., *lit. a*) in št. 5. k. pr. r. Pravnopomotno se razumeva in tolmači v izpodbijani razsodbi pojem vednosti (znanja) (§ 23. zak. o obr. obrtn. zn.), ki je identičen z onim »hudobnega naklepa« (§ 1. k. z.). Sodni dvor javlja, da se ni mogel prepričati, da je obtoženec vedoma žalil (posegel v) pravice zasebnega obtožitelja, ter da obtoženec ni vedel, da se je s svojim postopanjem pregrešil zoper določila zakona o obrani obrtn. zn. S tem pa izključuje sodni dvor očitno samo, da je obtoženec vedoma kazenski zakon žalil, ter ustanavlja v prid obtoženca edino-le po §-u 3. k. z. nevažno pravno pomoto o kazensko-pravnih določilih, toda ne razmotriva o hudobnem posegu v tuje pravice. Tam pa, kjer pravi razsodba, da je dvomil sodni dvor, je-li obtoženec ravnal stanovitnim namenom tuzemsko (domačo) tvornico oškodovati, omenja učinek, namreč naklep oškodovanja, ki bi povzročal, ako bi obstajal, strogo odgovornost obtoženca, ki pa je brez pomena o zakrivljenji (prištevanji) pregreška po §-u 23. zak. o obr. obrtn. zn. Že radi le-tega pravnopomotnega tolmačenja pojma vednosti je izpodbijana razsodba nična v smislu §-a 281., št. 9., *lit. a*) k. pr. r. Po pravici graja ničnostna pritožba po §-u 281., št. 5. k. pr. r. tudi okolnost, da ni sodni dvor uvaževal obtoženčevega priznanja, da je vedel, da so prodajali še drugi tržaški trgovci sveče enake kakovosti z onimi, o katerih je govor v tej pravdi; kajti ako je prišel obtoženec do tega prepričanja, so mu morale biti znane ne samo dejstvo, da so se prodajale v Trstu sveče tvornice Fournier z žoltim zavitkom, nego še druge podrobnosti oprave. Ravno tako graja po pravici (§ 281. št. 5. k. pr. r.) ničnostna pritožba, da ni bila vpošteta izpovedba priče Josipa G., ki jo je obtoženec uvel, slovom katere izvira z gotovostjo, da je obtoženec poznal še pred zasego sveč enake kakovosti pri trgovcu K., za-znamovanje takovih sveč kakor »Apolon-« sveč. Ko pa razsodba trdi, da je obtoženec stoprav po slučaju K. (zasegi sveč pri K.) sveče natančneje opazal in pregledal, ne da bi razjasnila, če, in

kedaj je obtoženec zvedel pred rečeno dobo o zaznamovanji sveč z imenom »Appollon«, dasi je bilo to potrebno z ozirom na izpovedbo priče Josipa G. in tudi z ozirom na kasacijsko razsodbo, ki se je o tej stvari že izrekla, je izpodbijana razsodba pač pomankljiva v točki, ki je bistvena o razsoji o obstajanji dolus-a; kajti, ako je obtoženec vedel, da so bile sveče z imenom = Apollon = zaznamovane, je bila, ta okolnost zanj že več nego zadosten povod, prašanje o slepilnej zmožnosti zaznamovaja svojega blaga resno uvaževati. Okolnost obtoženčeve kratkovidnosti, ki jo razsodba posebno poudarja in vpoštevata, ne podaja dovoljne podlage posledicam, ki je je sodni dvor iz nje izvajal. V tem oziru ni prezreti, da obstajajo okolnosti, vsled katerih je (sodni dvor v tem pogledu vsekako, preziraje formalna določila, ničesar ne ustanavlja) obtoženec vedel: da je bilo blago zaznamovano z imenom = Apollon =, da je obtoženec, kakor sicer sam priznava, naročil zavitke od tako zvane = Carte Apollon =, to je iz pomarančnastnega papirja, kakoršne je (vsekako razven drugih tvrdk) tudi obtožitelj rabil; da francoski izdelek, ki ga je obtoženec prodajal, nikakor ni podoben onemu iz tvornice Fournier iz Marseille-a. Vse te okolnosti so mogle podajati obtožencu dovolj povoda sumiti, da bi se mogel radi prodajanja vprašavnega blaga po zakonu o obrani obrtn. zn. zagovarjati. Istinito je imel in je tudi izražal obtoženec, kakor razsodba izrecno ugotavlja, v tem pogledu svoje pomisleke. Radi tega nastaja prašanje je-li ni bil obtoženec dolžan znamko takoj natančneje opaziti in ogledati; le-to presojo je obtoženec kasneje uspešno izvršil po zasegi blaga pri K.; a trgovec, kakoršen je obtoženec, je gotovo mogel že prej opraviti rečeni ogled, za slučaj, da ne bi bil za to sam sposoben, po povsem zanesljivem posredovanji drugih oseb. Ravno ista načela je uporabiti glede vednosti (znanja) posega, kar se tiče vpisa znamke in kar se tiče slepilne zmožnosti. Kakor se ne more sklicevati na pomanjkanje dolus-a oni, ki povzroča svojo nevednost o okolnosti, je li kakova znamka zaščiten, navlaščno s tem, da ne čita dotičnega oznanila osrednjega (centralnega) registra znamek, nego je temveč samo oni subjektivno opravičen, ki vedomo in hote posnema znamko, katero smatra nezaščiten o iz pozitivnih razlogov, in kakor je prištevati dolus eventualis onemu, ki je o mogočnosti zaščitenja znaka blaga v toliko prepričan, da se je vendar-le odločil znamenje blaga rabiti, tudi če bi bilo zašči-

čeno — ravno tako je prištevati dolus eventualis onemu, ki je zamenjal prepričati se o slepilni zmožnosti v promet dejane znamke, za čigar obstoj je imel dovolj povoda, a je vendar-le dotično blago v trgovino spravil, o nevarnosti (ne mene se za nevarnost), da s tem zaščičeno pravo krši. Kar se tiče pregreška po §-u 24. zak. o obr. obrtn. zn., ki ga sodni dvor objektivno obstoječim smatra, ne da bi se bil vendar pobliže pečal s prašanjem sproženim v kassijski razsodbi od 13. novembra 1896, št. 8750, je-li namreč predstavlja zaznamba »Apollo« sama za-se, brez pristavka tvrdke, tako karakteristično kazanje na obrtni zavod tožiteljev, da se zdi, kakor bi bil tako označen zavod sam, je uvažiti, da je le-ta pregrešek, ako obstoji, obtožencu tedaj prištevati, ako bi bil zakrivil navlaščno prodajanje sveč, ki so bile z besedo »Apollon« zaznamovane, ter da ni smatrati vtemeljenim razloga, ki ga je navel sodni dvor v tem pogledu, da je namreč obtoženca opravičiti, ker se je bil zanesel glede slepilne zmožnosti imena »Apollon« na zagotovljenje francoskega fabrikanta, kajti s tem se samo potrjuje pristop obtoženca pomotnemu mnenju tretje osebe, dočim je razmotrivati prašanje o vednosti posega neodvisno od le-tega, očitno pravno pomotnega nazora. Uvaževaje rečene razloge, bilo je ugoditi ničnostni pritožbi, ter radi nedostatka onih okolnostij, na katerih bi morala sloniti razsodba o pravi uporabi zakona, odločiti na podlagi §-a 288. k. pr. r. kakor v razsodilu povedano.

Fitik.

b) § 157. k. z. je uporabljen tudi tedaj, ko je dokazano, da ni noben obtoženec težko telesno poškodovanje prizadel, da je pa s svojim sodelovanjem počenjanje nasprotnikov poškodovančevih objektivno podpiral.

Na Martinovo 1896. l. so pili v neki krčmi v Maržezi na Koprščini brata Ivan in Anton Sobotnik, njihov svak Josip Obroč in mnogi drugi fantje. Naposled je nastal med Sobotnikoma in med Obročem prepir radi zapitka. Vsi so radi pili, a nobeden ni hotel plačati. Sobotnika sta zahtevala, naj plača Obroč ves zapitek. Obroč pa je zahteval, da se dotični znesek na tri jednake dele razdeli. Prepirali so se nekaj časa in naposled so se začeli ravsati in pretepati. Obroč je rekel krčmarju, da pride drugi dan plačati ter se je

oddalжил. Sobotnika in neki drugi fantje so odšli za njim in so ga pred gostilno dobro natolkli, ter se potem vrnili v krčmo. Obroč je zalučal kamen za njimi, ki je, prebivši okneno steklo padel na njih mizo. Nato so tekli vsi zopet iz gostilne in koj potem je prišel v krčmo Obroč težko ranjen na čelu. Povedal je, da sta ga dva držala, a nekdo da je mej tem kamen proti njemu vrgel in ga na čelo zadel.

Sodna veščaka sta poškodbo kvalifikovala težko po §-ih 152., 155., *lit. a), b) in c)* k. z.

Državno pravdnštvo je obtožilo Antona Sobotnika po §-ih 152., 155., *lit. a), b) in c)* k. z. a Ivana Sobotnika in Ivana Župana po §-ih 5., 152., 155., *lit. a), b) in c)* k. z.

Na razpravi rotili so se vsi trije obtoženci nedolžnimi. Dokazano pa je bilo, da sta Ivan Sobotnik in Ivan Župan Obroča držala, ko ga je tretja neznana oseba s kamnom ranila. Radi tega je tržaško deželno sodišče Ivana Sobotnika in Ivana Župana krivima proglasilo hudodelstva težke telesne poškodbe v zmislu §-a 157. k. z.

Ničnostno pritožbo obtožencev je kasacijsko sodišče odbilo z rabsodbo od 18. junija 1897, št. 5195 iz teh-le

razlogov:

Ničnostna pritožba, temeljujoča na §-u 281. št. 10 (pravo št. 9. *lit. a)* k. pr. r., trdi, da je slovom ustanovljenj izpodbijane rabsodbe, izključeno, da sta obtoženca prizadela Obroču težko rano, ki jo je v tepežu zadobil; sodni dvor da je zato pomotno sodil, da sta obtoženca odgovorna po §-u 157. k. z. samo zato, ker sta se Obroča lotila in ž njim hudo ravnala. Rabsodbeni razlogi javljajo sicer, da je bilo povzročeno težko poškovovanje Obroča s kamnom, ki ga je zalučala neznana oseba, in ki ga vsekako nista vrgla obtoženca, toda dokazano je tudi, da sta obtoženca pri onem tepežu sodelovala, pri katerem je bil Obroč ranjen, ter da sta ga baš v onem hipu, ko je bil ranjen, držala in ga s sovražnim naklepom sem in tja suvala. S tem je ustanovljeno lotenje obtožencev v tepežu in radi tega odgovornost v zmislu §-a 157. k. z. Mogoče, in celo gotovo je, da je poškovovanca ranila oseba, ki ni bila v nikaki sokrivni zvezi z obtožencema; toda ne more se oporekati, da

je bil poškodovanec po počenjanju pritožiteljev v svoji obrambi oviran in da sta toraj obtoženca delovanje njegovih nasprotnikov vsaj objektivno podpirala in pospeševala. Radi tega je bilo ničnostno pritožbo odbiti.

Gérkič.

c) Zasebnemu tožitelju, ki svojo pravdo sam vodi, ne gre povračilo stroškov za iskanje pravice.

Zasebni obtožitelj Ivan D. je v svojej kazenski pravdi, objavljenj v Slov. Pravn., leto XIII. šte. 6., str. 186., osebno prišel na razpravo pred kasacijskim sodiščem dne 22. januarija 1897. l. Z vlogo od dne 12. februarija 1896, št. 1866, je Ivan D. zaprosil kasacijsko sodišče, da mu ugotovi troške, narasle po razpravi pred sodiščem prve inštanice, in sicer one navedene v protiizvajanji ničnostne pritožbe in one za pristop na razpravo pred kasacijskim sodiščem (pot iz Trsta na Dunaj in nazaj, dvadnevno zamudo časa na Dunaji, potrošek v hotelu za hrano in prenočišče), ter da naloži obtožencu, da mu rečene troške povrne.

Kasacijsko sodišče je, zaslšavši obtoženca potom tržaškega sodišča, z odlokom od 7. aprila 1897, št. 3850 prepustilo vgotavljenje stroškov navedenih v protiizvajanji ničnostne pritožbe pristojnemu deželnemu sodišču tržaškemu, a odbilo prošnjo Ivana D. za vgotavljenje njegovih, s pristopom na razpravo pred najvišjem sodiščem spojenih stroškov.

Razlogi:

Zasebnemu obtožitelju, ki svojo pravdo sam zastopa, ne gre povračilo stroškov za iskanje pravice. O prašanji povračila stroškov v kazenskem postopanju so odločilna samo določila kazensko pravnega reda. Mej stroški v §-u 381. k. pr. r. naštetimi, v kojih plačilo se more obtoženca obsoditi, ni najti onih za (takó nazvano) samosvoje zastopanje. Akoravno niso troški v omenjenem §-u taksativno naštet, je vendar le uvaževati, da bi bil zakonodajavec razven stroškov za zastopanje strank v §-u 381. k. pr. r. naštetih, tudi takove predstoječega slučaja omenil, ako bi bil to potrebnim smatral. Okolnost, da se to ni zgodilo, je zadosten vzrok smatrati, da zakon noče določiti povrnitev takovih stroškov. Odločilne važnosti v tem obziru pa je določilo §-a 383. k. pr. r., slovom kojega ne gre zasebnemu obtožitelju pričnina. Po le-tem določilu nima za-

sebni obtožitelj pravice do pričnine tudi če je kakor priča pozvan, torej ko mora pred sodišče priti. Radi tega bi nasprotovalo le temu določilu in bi se isto kršilo, ako bi se odškodovalo zasebnega obtožitelja pod naslovom povračila troškov za iskanje pravice za njegove izdatke spojene s potovanjem, zamudo in bivanjem na mestu sodišča, ter bi se ž njim odnosno (§ 383., odst. k. pr. r.) celó ugodnejše ravnalo nego s pričo. Zasebnemu obtožitelju gredo stroški dejanski obstoječega zastopanja (§ 393. k. pr. r.), a ne oni samo-svojega zastopanja, in je bilo zato njegovo prošnjo odbiti.

Fitik.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnčkoga društva u Zagrebu ima v br. 7. za mesec julij sledečo vsebino: Misli o reformi gradjanskoga parbenoga postupnika u nas na temelju načela ustmenosti i neposrednosti osvrtno na nove gradjanske parbene zakone u Cislitavi. Piše Adolfo Rušnov. Nastavak. — *Correctio-nalisatio*. Napisao dr. Stjepan Radits. Svršetak. — *La loi du Vinodol tra-duite et annotée par Jules Preux*. Paris 1897. Priopćio dr. Milivoj Mau-rović. Nastavak. — Stranke i zastupnici stranaka u kaznenom postupku. Napisao dr. Nikola Ogorelica. Nastavak. — *Pravosudje. A. Gradjansko. B. Kazneno. C. Mjenbeno-trgovačko. Iz upravne prakse. Rješitba kr. financijal-noga upravnoga sudišta*. — Književne obznane. — Svaštice. — Viestnik.

Zástava ruční dle rakouského práva občanského. Napsal dr. Emanuel Tilsch. — V Praze. Nakladan knihupectvi Fr. Řivníče. — 1897.

Lehrbuch der gerichtlichen Medizin für Studierende und Aerzte. Paul Dittrich. — Dunaj. 1897. Braumüller.

Versuch einer systematischen und kritischen Darstellung des allgemeinen modernen Auswanderungsrechtes. Fr. Roger Freiherr v. Battaglia. — Trst. 1897. — F. H. Schimpff.

Textausgabe des Gerichtsorganisationsgesetzes, der neuen Geschäftsordnung, der Uebergangsbestimmungen, der Bestimmungen für die Geschäftsordnung bei den Staatsanwaltschaften und des Gewerbegesetzes. Mit einem Register. — Manz. — Cena 2 gld.

Vollzugsvorschrift zum Gesetze vom 25. October 1896, betreffend die directen Personalsteuern. — Manz. — Cena 80 kr.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1897.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Kakor smo omenili zadnjič, sklenil je odbor, da se priredi letošnji društveni izlet v Kamnik in sicer na dan 5. septembra t. l. Sklenilo se je tudi, da se prično takoj tekom oktobra prirejati redni večeri, na katerih se bode razgovarjalo o novih zakonih.

— (Osobne vesti.) Finačni tajnik Ivan Mrak imenovan je finančnim svetnikom v Ljubljani. — Premeščen je notar Janko Globočnik iz Velikih Lašič v Metliko. — Novo pisarno otvoril je odvetnik dr. Josip Georg v Šmarjah pri Jelšah. Odvetnik dr. Fran Jurtela preselil se je iz Šmarj v Ptuj. — Umrl je dne 28. julija v Ljubljani c. kr. notar na Brdu Janko Kersnik. Pokojnik rodil se je dne 4. septembra 1853. l. na Brdu in se posvetil l. 1870. juridičnim študijam. L. 1876. vstopil je v Ljubljani pri finančni prokuraturi, l. 1877. pa prestopil k notarjatu. L. 1880. bil je Kersnik imenovan notarjem na Brdu, kjer je uradoval do svoje smrti. B m. bl. sp.!

— († Dr. Stjepan Kranjčič) urednik „Mjesečnika“ pravnškega društva v Zagrebu, nadzornik kr. dež. kaznilnic umrl je dne 28. junija t. l. v 52. l. svoje dobe. Ž njim izgubila je hrvatska pravednost odličnega moža, polnega strokovnega znanja. Stjepan Kranjčič rodil se je l. 1847. v Zagrebu in stopil l. 1869. v državno službo. Pokojnik bil je izvrsten poznavalec ustroja skoro vseh evropskih kaznilnic in je irski sistem uvedel v Lepoglavsko kaznilnico in dovedel kaznilništvo na Hrvatskem do take stopinje, da je poznano tudi v tujih državah. L. 1891. je bil imenovan nadzornikom hrvatskih kaznilnic. Dr. Stjepan Kranjčič bil je s svojim drugom g. dr. I. Šilovičem šest let urednik „Mjesečnika“ in sploh bil je književno jako marljiv. N. v. m. p.!

— (Instrukcija za izvršilne organe.) Z naredbo pravosodnega ministerstva z dne 12. julija 1897, št. 15346 izdala se je instrukcija za izvršilne organe po novem civilnopravdnem redu in se zaukazalo, da se imajo pri vseh sodiščih prve instancije uvesti kurzi za one uradnike in slugе, katerim bodo izvršilna opravila poverjena. Določilo se je tudi, da morajo izvršilni organi vsakokrat, kadar bodo izvrševali svoj posel, nositi instrukcijo seboj.

— (Konferenco delegovancev odvetniških zbornic), in sicer dr. Feistmantel, dr. A. Ružička in dr. C. Ružička, sprejel je pravosodni minister grof Gleispach dne 11. julija t. l. Konferenca izročila mu je sklepe konference, resolucije in dotične elaborate glede odvetniškega tarifa, pristojbinskega zakona in uradne obleke.

— (Sporazumno sodno ločena soproga) državnega uradnika nima po izreku državnega sodišča z dne 29. aprila 1897, št. 98 nobene pravice do pokojnine, ako ne more dokazati, da je nedolžna na

ločitvi. Državno sodišče opira se na dekret dvorne kamore z dne 5. oktobra 1830, št. 30841 g. j. z., glasom katere ima samo ona vdova pravico do pokojnine, katera je v stanu dokazati, da nima nobene krivde na ločitvi, kar dovolj dokazuje, da ni nobenega razločka, je li se je zakon ločil pravnim potom ali sporazumno in je li že dokazana krivda soproge na ločitvi, ali če le ne more doprinesiti dokaza, da je nedolžna.

— (Konferenca kanclijških instruktorjev.) Pravosodno ministerstvo sklicalo je one sodne uradnike, kateri so se določili za to, da bodo predstojnikom sodišč pomagali urejevati sodne kancelije in da bodo nadzorovali, da se novi opravljeni red izvršuje, na konferenco, katera je pričela s svojimi razpravami pod predsedstvom sekcijskega šefa dr. Kleina v dvorani deželnega sodišča Dunajskega. Kakor smo že enkrat poročali, je teh instruktorjev 46. Sekcijski šef dr. Klein pozdravil je instruktorje ter jim naznanil namen, kateri ima konferenca. Instruktorji naj dobe namreč priliko, da se dogovore, kako bodo postopali in se zjedinijo na jednotno postopanje. Njih naloga bodi: Instruktorji naj kolikor mogoče plastično sodniškim in kanclijškim uradnikom predočijo bodoče opravilne naprave. Uradnikom so itak že znane te naredbe po studiju, instruktorji naj pa z živo besedo predočijo to, kar so se naučili praktično pri sodiščih na Saksonskem. Opravilni red bodi kolikor mogoče hitro uveden pri sodiščih in naj radi tega instruktorji opozore predstojnike na to, kar je treba pri sodiščih. Tudi jim naj nasvetujejo, katerim osobam naj različna opravila poverijo, ker vedo, kaj imajo te osebe vse opraviti. Instruktorji stopili bodo v dotiko tudi z drugimi oblastvi, posebno s poštnimi kolikor treba. Instruktorji imajo pa tudi nalogo, duh novih zakonov razširati ter sodnike potolažiti radi težkoč, katere bodo pričetkom nastale.

— (Znižba stroškov konkurznega postopanja.) Pravosodno ministerstvo izdalo je pred kratkim na vsa sodišča ukaz, s katerim se navajajo določila, da se stroški konkurznega postopanja znižajo, ker dosedANJI stroški v konkurznem postopanju čestokrat napravljajo izid konkurzov za upnike iluzornim. V isti zadevi izdal je sedaj pravosodni minister na vse notarske zbornice ukaz, v katerem pravi, da pričakuje, da bodo tudi notarji kot sodni komisarji gledali na to, da se stroški kolikor največ mogoče znižajo.

— (Ustanovitev okrožnega sodišča v Mariboru.) Z naredbjo pravosodnega ministerstva z dne 5. julija 1897 ustanovilo se je z Najvišjim privoljenjem z dne 29. junija 1897 na podlagi zakona z dne 26. aprila 1873, št. 62. drž. zak. v okolišu višjega sodišča graškega za okoliše okrajnih sodišč Ormož, Št. Lenart, Ljutomer, Maribor, Marenberg, Zgornja Radgona, Ptuj in Slovenska Bistrica, katera sodišča se izločijo iz okoliša okrožnega sodišča celjskega, posebno okrožno sodišče v Mariboru, katero prične svoje delovanje s 1. januarjem 1898. Okrajni sodišči v Mariboru levi in desni breg se odpravita in se ustanovi za njih okrajno sodišče v Mariboru. Okrožnemu sodišču pripadalo bo tudi trgovsko sodstvo. Celjsko sodišče kot rudarsko sodišče ostane nespremenjeno.

Pregled pravosodstva.

969. Da je učna pogodba pravno veljavna, treba, da se sklene pred združenim predstojništvom oziroma pred občinskim oblastvom.

R. z dne 14. aprila 1897, št. 4227. J. Bl. št. 30 ex 1897.

970. Psi, kateri so namenjeni za lovsko obrt, se ne smejo ustreliti, ako se jih najde na tujem svetu in je v slučaju usmrtnitve dotični lovski policijski organ za to odgovoren.

R. z dne 13. aprila 1897, št. 4425. J. Bl. št. 28 ex 1897.

971. Povzročitelj telesne poškodbe odgovoren je tudi za nasledke sepsis, katera je nastala vsled slučajne onesnažbe rane.

R. z dne 27. aprila 1897, št. 1790. G. Z. št. 2060.

972. Ako prejemnik z večjim delom blaga, kateri je pravočasno grajal, razpolaga in toraj ni v stanu vrniti je prodajalcu, kateri je pripravljen blago vzeti nazaj, ne more vgovarjati, da blago ne odgovarja pogodbi, tudi ne, če se je prodajalec še le po vloženi tožbi izrekel, da je pripravljen vzeti blago nazaj.

R. z dne 14. aprila 1897, št. 4228. J. Bl. št. 29 ex 1897.

973. Dolžnost dokaza glede vgovora, ki ga je vgovarjal akceptant menice, da ni prejel valute, zadene toženega akceptanta.

R. z dne 19. decembra 1896, št. 13991. J. M. 1354.

974. Uradna dolžnost se ni kršila, ako je sodnik zapuščinsko razpravo izvršil na predlog pri zapisu za mrličem navzočega dozdevnega jedinega zakonitega dediča temeljem brezlične oporoke in zapuščino prisodil oporočnemu dediču.

R. z dne 30. marca 1897, št. 3483. G. H. št. 29 ex 1897.

975. Proti ednoličnima odločbama nižjih sodišč, s katerima se je zavrnila zabeležba v zemljiški knjigi, da se je odredila politična sekvestracija radi davčnih zaostankov, dopusten je izvanredni revizijski rekurz ne glede na dolžni znesek.

O. z dne 16. marca 1897, št. 3037. J. M. 1355.

976. Izršilo dopustno je tudi na hipotekarno tirjatev izvršenčevo, namenjeno v pokritje pogrebnih stroškov.

O. z dne 21. julija 1897, št. 8831. G. Z. št. 33 ex 1897.

977. Dogovor, da se bode opustila preponudba proti odplačilu, je ničen.

R. z dne 15. junija 1897, št. 7189. J. Bl. št. 32 ex 1897.

978. Okolnosti, na katere se je naslanjal zavrnjeni tožbeni zahtevek, naj se izreče, da tirjatev pravno več ne obstoji, se ne morejo več excipiendo vgovarjati tožbi na plačilo tirjatve.

R. z dne 21. oktobra 1896, št. 11170. J. Bl. št. 31 ex 1897.

979. Glede prestopka po §-u 496. k. z. nimajo sorodniki žaljenca do brote §-a 495., al. 2. k. z.

R. z dne 30. marca 1897, št. 3586. G. H. št. 23 ex 1897.

980. Ako se je komu omejila prostost v ta namen, da se grdo ravna ž njim in se je tudi res izvršila težka telesna poškodba, kazniva po §-u 154. k. z., pa je ta omejitev šla dlje, kakor je treba za izvršitev telesne poškodbe, kaznovati je storilca radi javne sile po §-u 93. k. z. z uporabo višjega kazenskega stavka §-a 94. k. z.

R. z dne 10. aprila 1897, št. 2124. G. Z. št. 2066.

981. Po §-u 173. k. z. vračunati je tudi vrednost onih predmetov, katere si je prisvojil tat le v to svrho med izvrševanjem tatvine, da bi jo prikril.

R. z dne 5. maja 1897, št. 5448. G. Z. št. 2077.

982. Kazenskemu določilo §-a 1. zak. z dne 25. maja 1883, št. 78. drž. zak. zapade tudi oni dolжник, kateri se odpove nujnemu deležu, pristoječemu mu po §-u 775. o. d. z. v to svrho, da bi obrezuspešil plačilo upnikovo, ko mu preti izvršilo.

R. z dne 7. maja 1897, št. 3255. G. Z. št. 2081.

983. Izpovedba, katero je priča dala v civilni pravdi glede predmeta kazenske pravde, se ne sme prebrati na glavni razpravi, ako se sklicuje opravičeno na dobroto §-a 152. k. pr. z., čeravno se je prečitanje predlagalo v obtožnici in se proti temu predlogu do glavne razprave ni pritožilo.

R. z dne 13. aprila 1897, št. 4298. G. Z. št. 2068.

984. Določilo 3. odst. §-a 293. k. pr. r., katero prepoveduje reformatio in peius, se ne krši, ako nova razzsodba obsodi obtoženca na daljšo, toda po stopinji lažjo kazen, kakor se mu je odmerila z razzsodilom, katero se je vsled pritožbe uničilo.

O. z dne 12. marca 1897, št. 899. G. Z. št. 2063.

985. Poskus, da bi se s pomočjo ponareje javne listine neresnično vpisati dalo zakonsko rojstvo za nezakonskega otroka, zapade §-u 199., *lit. d)* k. z.

R. z dne 14. januarija 1897, št. 13278. G. Z. št. 2039.

986. Po §-u 176., *lit. c)* k. z. obsoditi je tudi obrtniški pomočnik, kateri je okradel pri izvršitvi njegovemu mojstru izročenega dela, onega, kateri se je za delo pogodil.

R. z dne 11. januarija 1897, št. 11973. G. Z. št. 2072.

987. V slučajih §-a 269., *lit. a)* k. z. ni računati roka za zastaranje po §-u 228., ampak po §-u 532. k. z.

R. z dne 22. septembra 1896, št. 11199. G. Z. št. 2032.

988. Namen varati, če tudi brez svrhe, koga oškodovati, zahteva se tudi v §-u 320., *lit. b)* k. z.

R. z dne 22. decembra 1896, št. 14709. G. Z. št. 2028.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 4 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dné 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dné 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dné 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Praynika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav.

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

